

Idees

Un període d'incertesa

José Ramoneda

Els intents de la dreta espanyola per guanyar en les institucions judicials el que han perdut al Parlament i a les urnes ha creat un clima de desconfiança institucional que no és el més adequat perquè el Tribunal Constitucional es pronunciï sobre una qüestió tan delicada com l'Estatut de Catalunya. La recusació –amb èxit– del magistrat Pérez Tremps demostra que el PP no té cap escrúpol a continuar la lluita política en altres institucions de l'estat sense el menor respecte pel sufragi universal. Per què ho fa el PP? Per una raó molt senzilla, fracassada la seva estratègia de desqualificació del govern per l'11-M, fruit del ressentiment més que del càlcul estratègic; constatat que per la via de boicotejar el procés de fi de la violència al País Basc difícilment debilitaran Zapatero, perquè l'opinió pública vol que el Govern ho continuï intentant; el PP sap que només té una manera de fer mal de veritat al govern Zapatero: carregar-se el procés de reformes estatutàries. I per aconseguir-ho, només té un camí: que el Tribunal Constitucional li faci la feina que el PP no ha sabut fer en l'àmbit polític: barrar el pas al nou Estatut català. Si aquesta peça cau, difícilment l'edifici Zapatero aguantarà.

La base de la democràcia representativa és el sufragi universal com a expressió de la sobirania popular. És cert que per la seva funció, els magistrats han d'atendre, a vegades, raons que la ciutadania no entén. I és cert també que la seva obligació és interpretar les lleis, no fer política. Però aquesta obligació –per a la qual es demana independència– es converteix en dubtosa quan la funció jurisdiccional està permanentment contaminada per l'acció política. Les lleis són les lleis i l'obligació dels governants és respectar-les. Però les lleis són fruit del treball del legislatiu en exercici de la funció representativa i, per tant, estan –com tot el sistema democràtic– imbuïdes de l'esperit del sufragi universal. L'Estatut català ha passat tres proves: l'aprovació al Parlament català, l'aprovació al Parlament espanyol i l'aprovació en referèndum a Catalunya. Tres vegades s'ha sotmès amb èxit –directament o indirectament– al principi del sufragi universal. La llei pot ser interpretada sense tenir en compte aquest fet? Em sembla que qualsevol norma de prudència política diria que no. I la prudència és des dels temps clàssics reconeguda com una de les virtuts dels governants.

Però la prudència no significa res per a la dreta desbocada que hi ha Espanya. Res els sembla arriscat si ha de servir perquè ells puguin conquerir el poder. I de moment ja han aconseguit una cosa molt greu: ferir el Tribunal Constitucional de mort. En un estat com aquest, el paper del Constitucional com a intèrpret de les regles de joc compartides és decisiu. Com pot ser punt d'equilibri un tribunal que no s'amaga d'haver votat la recusació de Pérez Tremps, contra la seva pròpia doctrina, depenent de posicions polítiques partidistes? Portades les coses en aquest punt, la decisió que el Tribunal prengui sobre l'Estatut serà inevitablement sospitosa. El que

en altres circumstàncies hauria estat assumible –alguns retocs en alguns articles– ara serà factor de bronca assegurada. I no cal dir el que pot passar en un dels dos escenaris més probables: sentència interpretativa molt respectiva, o anul·lació d'una part molt important de l'Estatut. Jo, si se'm demanés un pronòstic, estaria per la primera d'aquestes dues opcions. Fa el mateix mal i, almenys formalment, no és tan aparatosa.

Per arribar fins aquí, queden moltes batalles. L'elecció de Fernández Bermejo com a ministre de Justícia confirma que el PSOE està disposat a combatre el PP directament en els tribunals. La pugna està assegurada entre els esforços del Govern perquè no hi hagi sentència fins després de les eleccions generals i els del PP perquè sigui al més aviat possible.

Si el PSOE renovés la majoria abans de la sentència, proba-

Mariano Fernández Bermejo

blement la situació es calmaria. El PP estaria prou enfeinat en fer foc nou, i prou desmoralitzat per abaixar una mica la pistonada. Però si és abans, les conseqüències polítiques seran sens dubte elevades. Si el Constitucional fa una interpretació molt restrictiva de l'Estatut, el conflicte en el si del PSOE serà inevitable. El PSC, i més tenint el president de la Generalitat, s'haurà de posar inevitablement al capdavant de la manifestació. I el Govern, per obligació institucional, haurà de defensar el Tribunal Constitucional. A partir d'aquí el daltabaix socialista pot ser considerable. Perquè la divisió és sempre letal per a un gran partit i perquè una sentència d'aquest tipus desmuntaria el punt feble de l'estratègia de Zapatero, el que més problemes li ha portat: la reforma de l'estat autònom. Els partidaris de l'estratègia del quan pitjor millor pensen que aquest podria ser el moment del gran salt nacionalista. Tinc la impressió que tot serà molt més sòrdid. Entrarem en un període d'incertesa gran que podria culminar perfectament amb el retorn del PP al poder. I llavors aquells que diuen que l'esquerra i la dreta espanyola són el mateix sabran "lo que vale un peine".